

ce nevyslovuje nijakých pochybností, nýbrž buduje jen na tom, že dlužnice má mimo auto zabavené pod položkou 2 v provozu ještě dvě auta, zřejmě prý auta zabavená pod položkami 1 a 52, že má dva šoféry a že provozuje živnost s více auty, ačkoli přihlásila jen jedno auto nákladní se značkou P 144, což všechno jest již svrchu vyvráceno. Konečně zcela správně uvádí rekursní soud, že dřívějšímu návrhu dlužnice na vyloučení automobilu pod pol. 52 nebylo vyhověno s poukazem, že dlužnice má ještě jeden automobil pod pol. 2 a že nepotřebuje k provozu své živnosti dvou automobilů (právní moci nabyvši usnesení soudu první stolice za dne 21. srpna 1929) a že když se dlužnice v důsledku tohoto rozhodnutí domáhá vyloučení automobilu pod pol. 2 jako jediného ji zůstalého, nelze ji nyní zase odkazovati, že má k provozu ještě dvě auta.

Čís. 9982.

Účelem osady jako právnické osoby, obmezeným na správu místního jmění, jest vymezen právní zájem, jejž může osada uplatnití sporem podle § 228 c. ř. s. Osada se nemůže domáhati určení, komu připadají užitky ze jmění jiné osady nebo obce, ani jak se hospodáří se jměním jiných osad, nemá právního zájmu ani na tom, zda jmění obce nebo jiné osady případně částečně i jí, nejde-li dosud o rozdělení obce na více obcí. Osada není povolána ani k tomu, by hájila majetkové zájmy svých příslušníků.

(Rozh. ze dne 13. června 1930, R I 367/30).

Osada S. žalovala obec P. a osadu P. o určení, že pozemky v žalobě uvedené jsou vlastnictvím politické obce P., sestávající z osady P. a z osady S., nikoliv vlastnictvím osady P., a že žalovaná strana jest povinna to uznati. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, maje za to, že tu není podmínek určovací žaloby podle § 228 c. ř. s. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci dále jednal a znova rozhodl. Důvod y : Nejde o překročení odvolacího návrhu; zrušil-li odvolací soud rozsudek prvního soudu, an postrádá potřebných skutkových zjištění, vzhledem k svému odchýlnému právnímu posouzení, třebaš odvolání, vytýkající nesprávné posouzení, navrhovalo jen změnu rozsudku (viz rozh. nejv. soudu čís. sb. 7307). První soudce prohlásil při roku dne 25. ledna 1930, že podle § 189 c. ř. s. obmezuje jednání na právní otázku, zda žaloba určovací tu vůbec má místo; avšak rozsudkem žalobu zamítl, tudíž rozhodl o celém žalobním nároku. Jde tu především o rozřešení sporné otázky, zda souzená žaloba jako žaloba určovací podle § 228 c. ř. s. jest přípustnou čili nic; první soudce má za to, že nikoli, odvolací soud však míní, že jest přípustná, že jest to skutečně žaloba určovací, nikoli žaloba vindikační podle § 366 obč. zák. Tuto žalující osada nemůže vůbec podati, poněvadž není vlastníci sporných nemovitostí, ba ani to netvrdí. I Neumann ve svém komentáři i prof. Hora ve svém procesním právu při § 228 c. ř. s. neobmezují určovací žaloby na práva a na právní po-

měry založené a trvající právě mezi žalobcem a žalovaným jakožto jejich podmínky a připouštějí výslovně žalobu určovací i tehdy, když někdo žaluje o určení práv nebo právních poměrů, které jsou mezi jinými osobami, pokud má na tomto určení právní zájem. Nelze ovšem pustiti se zřetele, že určovací rozsudek nebude závazným pro vlastní podmínky onoho práva nebo právního poměru, nemůže proti nim míti účinek právní moci, takže, dojde-li kdysi mezi nimi ke sporu o totéž právo neb právní poměr, bude snad rozhodnuto o jeho jsoucnosti zcela jinak, než bylo rozhodnuto v určovacím rozsudku; určovací moc rozsudku zůstane tedy obmezena jen na strany nynějšího určovacího sporu. Ale právě proto, že se vyžaduje právní zájem žalobce na tomto určení, mají i takovéto určovací žaloby pro strany tohoto sporu význam a nelze je prohlásiti za nepřipustné (viz Hora). Žalovaná osada P. neprávem se odvolává na § 101 čes. obec. zřízení. Tento § praví: »Vzejde-li rozepře o nějaké právo soukromé mezi obcí a mezi nějakou třídou občanů, nebo mezi některými občany, a jest-li obecní výbor v té věci podjatý, přičiní se okresní výbor předkem a nejprve o přátelské narovnání a, nestane-li se narovnání, zřídí obci zástupce, by rozepři pořadem práva provedl«. Toto ustanovení ani žalovanou osadou citované rozhodnutí v Právniku roč. 1905 str. 625 nehodí se přesně na souzený případ. I kdyby se však hodilo, jest zdůrazniti, že žalující osada učinila vše, by ve smyslu § 101 čes. zřiz. obec. vyvolala také rozhodnutí okresního výboru pokud se týče nyní okresního úřadu. Vždyť v žádosti na okresní správní komisi v M. vyložila důkladně podstatu sporu a žádala o šetření a by majetek obecní byl vrácen tomu, komu náleží. Okresní správní komise se také pokusila o narovnání, a výsledek toho byl, že výnosem ze dne 27. listopadu 1928 prohlásila se okresní správní komise za nepřislušnou proto, že se tu jedná o majetkoprávní řízení, o kterém může rozhodnouti jedině řádný soud. Stížnost podanou osadou S. do tohoto rozhodnutí zamítl zemský úřad v Praze výměrem ze dne 16. ledna 1929, stotožniv se s názorem tlumočeným v rozhodnutí okresní správní komise v M. Další žádost osady S. v téže věci ze dne 15. února 1929 na okresní úřad v P. zůstala nevyřízenou. To jest nesporné a zřejmé ze spisů správních připojených ke spisům. Učinila tedy žalující osada, co mohla, a nebylo její věcí, by žádala u nadřízeného úřadu správního, by místní obci P. ustanovil zástupce, který by za ni podal na žalovanou osadu příslušnou vlastnickou žalobu, ba nemá žalující osada ani možnosti, by nadřízený správní úřad k tomu donutila. § 101 čes. obec. zřiz. neukládá straně iniciativu, nýbrž zcela kategoricky ukládá to okresnímu výboru, pokud se týče nyní okresnímu úřadu, by sám zakročil, jakmile se o takovém soukromoprávním sporu doví. Nemůže tedy žalující osadě býti bráněno, by nenastoupila pořad práva, nepořídívši nic u úřadů správních nadřízených žalovaným. To činí žalobou určovací, jež jest přípustnou. Jde tedy jen o to, zda jsou tu její náležitosti podle § 228 c. ř. s., zda žalující osada S. má právní zájem na tom, by právo pokud se týče právní poměr byly najisto postaveny soudním rozhodnutím co nejdříve. Tuto otázku právního a nutkavého zájmu má po-

souditi soud, neboť jest to otázkou právního posouzení věci. V dalším uvedl odvolací soud, v čem spatřuje nutkový právní zájem žalobkyně na určení.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud neposoudil věc správně po právní stránce. Žaloba založena jest především na předpokladu, že žalující osada má právní zájem na určení právního poměru mezi žalovanou obcí politickou a žalovanou osadou, jež tvoří se žalující osadou žalovanou obec politickou. Takovýto právní zájem jest hledíc k právní povaze stran vyloučen. Podle § 107 obecního zřiz. pro Čechy budiž ponecháno každému místu (osadě), je-li obec složena z několika míst, by si samo spravovalo své jmění, nebylo-li nic jiného ustanoveno zvláštní úmluvou. K tomu konci budiž podle § 108 v každém takovém místě ustanoveno zvláštní zastupitelstvo, jež má podle § 111 při spravování místního jmění řídit se tím, co jest ustanoveno obecním zřízením. Účel osady jako právnické osoby a tím i působnost místního zastupitelstva, založená těmito předpisy, omezena jest na správu místního jmění. Zvláštní zastupitelstvo má se totiž zřídit jen tehdy, má-li osada majetek (zejména nemovitý), a nemá-li zastupitelstvo to jiný úkol, než správu tohoto jmění. Tím jest vymezen právní zájem, jež může osada uplatnit sporem podle § 228 c. ř. s., neboť osada (t. j. místní zastupitelstvo) nemůže se starati o jiné než o správu místního (osadního) jmění, a může míti právní zájem jen na zjištění právních poměrů nebo práv, jež se týkají tohoto jmění. Vyloučen jest proto právní zájem žalující osady na zjištění právního poměru co do nemovitostí připsaných knihovně žalované obci, a to poměru mezi touto obcí a jinou než žalující osadou, neboť nejde o správu jmění žalující osady, nýbrž jde o jmění, k jehož správě povoláno jest obecní zastupitelstvo, po případě o jmění, jež mohlo by spravovati místní zastupitelstvo žalované, nikoli žalující osady. Žaloba opřená jen o předpis § 228 c. ř. s. není oprávněna již podle svých skutkových údajů, k čemuž postačí poukaz na nemožnost právního zájmu. Žalující osadě nemůže právně záležeti na tom, komu připadají užitky ze jmění jiné osady anebo obce, jak hospodaří se se jměním jiných osad, žalobkyně nemá dosud zájmu ani na tom, zda jmění obce nebo jiné osady připadne částečně i jí, neboť dosud není řeči o rozdělení žalované obce na více obcí. Osada není povolána ani k tomu, by hájila majetkové zájmy svých příslušníků, o to nechť starají se tito sami ovšem jako příslušníci obce, po případě podle § 101 obec. zřiz. Právní zájem žalující osady nelze odůvodniti ani ustanovením § 20 fin. nov., neboť i tento předpis rozeznává mezi jměním jednotlivých osad sloučených v místní obec a předpokládá, že každá z nich podržela vlastnictví svého majetku. Hledíc k tomu nezáleží na dalších skutečnostech přednesených žalobkyní, t. j. na rozhodnutí správních úřadů a na názorech,

jež před sporem projevily jak žalovaná obec, tak i žalovaná osada. Není proto třeba nařízeného doplnění, neboť údaje žalující osady stačí k rozhodnutí, k právnímu posouzení věci.

Čís. 9983.

Pokud se nelze vzhledem k zákonu ze dne 14. dubna 1920, čís. 290 sb. z. a n. o zrušení kobliny a rokoviny a jiných povinností v Podkarpatské Rusi a na Slovensku domáhati na československém státu náhrady, ježto nebyly nedoplatky kobliny a rokoviny řádně exekučně vymáhány, ač byly oprávněným státu oznámeny.

(Rozh. ze dne 13. června 1930, Rv I 915/29.)

Žalobce, řeckokatolický farář v L. na Podkarpatské Rusi, domáhal se na československém státu náhrady škody, ježto prý zaviněním státních orgánů nastalo promlčení jeho nároků na koblinu a rokovinu. Procesní soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Právní posouzení jest správné. Jde o náhradu škody proti státu, která prý byla zaviněna jeho orgány tím, že podle zákona nerozhodli o žalobcově žádosti za exekuci a ji nepovolili. § 92 úst. listiny stanoví, že zákon určuje, pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci. Podle toho ručí jen tam, kde mu zákon takové ručení ukládá. Příklad stal se na Podkarpatské Rusi, jež nemá práva kodifikovaného a proto nastupuje tu na místo zákona, na nějž § 92 úst. listiny odkazuje, soudní praxe, t. j. normy ustálené právotvornou činností soudu. Podle nich ručí stát za škodu zaviněnou jeho orgány při výkonu služby nebo úřadu jen v případech, které se přiházejí za normálních poměrů. A poněvadž tu jde i o věc správní, musí v úvahu přijít také normy vyslovené nejvyššími správními úřady. Proto právem první soud přihlížel i k rozhodnutí bývalého uherského ministerstva kultu a veřejného vyučování z roku 1896, čís. 29.830, podle kterého se lektikální požitky promlčují na způsob veřejných daní. Žalovaná strana přiznává, že kobliny a rokoviny jsou dávky podobné. Jest proto tyto dávky posuzovati podle veřejných daní, které se promlčují v pěti letech. A poněvadž jde o dávky za leta 1916 až 1920, uplynula již dávno pětiletá doba a, poněvadž dlužníci o zaplacení dávek nebyli upomenuti a ani jinakým způsobem dávky nebyly vymáhány, stalo se, že se žalobcovy nároky na tyto dávky proti dlužníkům promlčely a jich na nich již nelze vymáhati. V době promlčení bylo žalobcem u správních úřadů žádáno, by jeho dávky byly vymáhány, což žalovaná strana sama přiznává. Bylo proto věcí civilní správy, by ihned řízení zahájila, by se nároky nepromlčely. Jest pravda, že v době žádosti o exekuci nebylo tu exekučního titulu, ale ten měl právě býti zjedнан rozhodnutím správních úřadů na základě vykázaných nedoplatků. Měly proto správní úřady rozhodnouti o tom, zda se těmito nedoplatkům propůjčuje donucovací